

Orientering om arbeid med og innhold i «Temaplan vann og avløp»

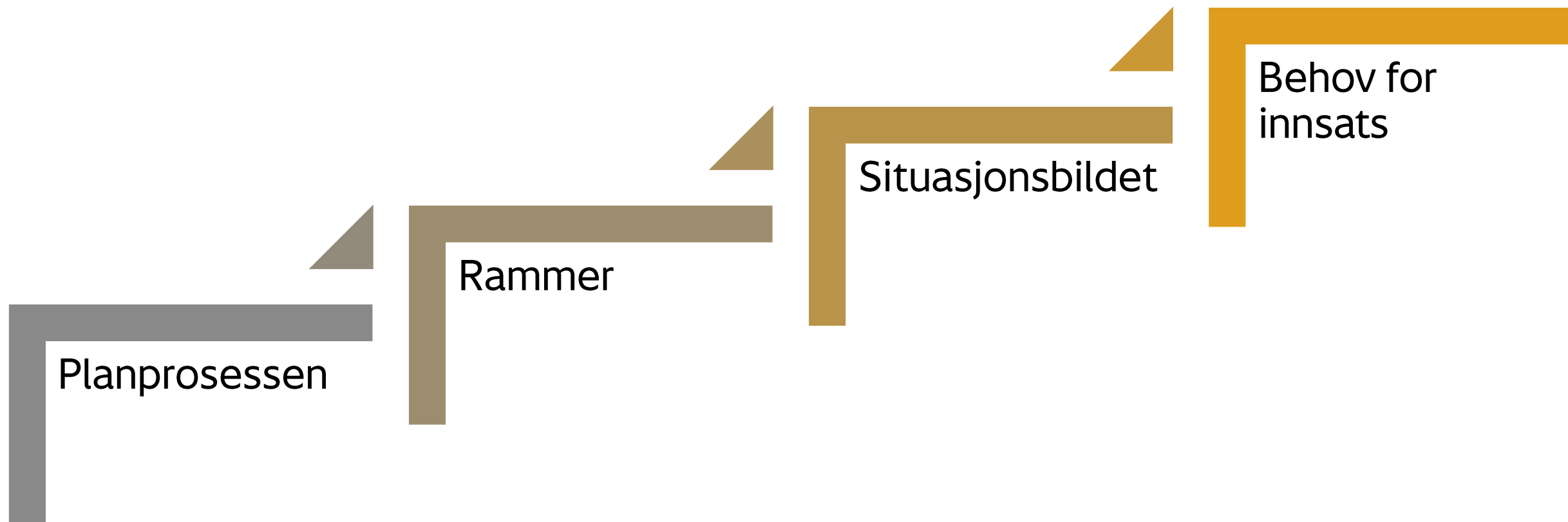
Hovedutvalg for tekniske tjenester

23.11.2023

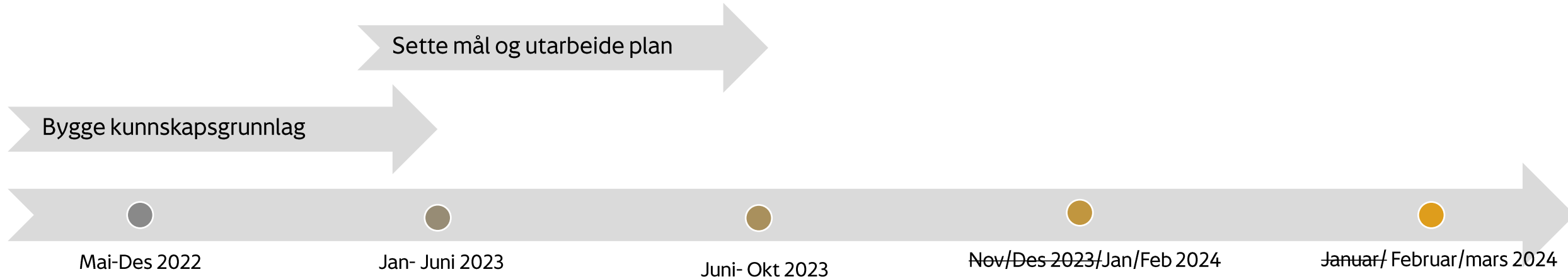

Agenda

Planprosessen

Kunnskapsgrunnlaget

Rammebetingelsene

Lov og forskrift
Nasjonale mål og forventninger
Regionale mål og forventninger
Kommunale mål og forventninger

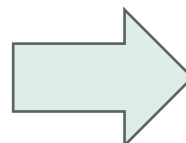
Status

Teknisk tilstand
Kapasitet
Påvirkning på ytre miljø
Klimapåvirkning

Fremtidsanalyse - betydning av utviklingstrekk

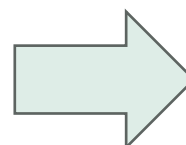
Befolkningsvekst, utbygging, næringsutvikling
Klima
Ev. utredningsbehov avdekket av status

- ✓ Statusrapport vannforsyning
- ✓ Statusrapport avløpshåndtering
- ✓ Statusrapport klimafotavtrykk

- ✓ Systematikk i sikkerhets- og beredskapsarbeid
- ✓ Datakvalitet og erfaring med FoU-arbeid

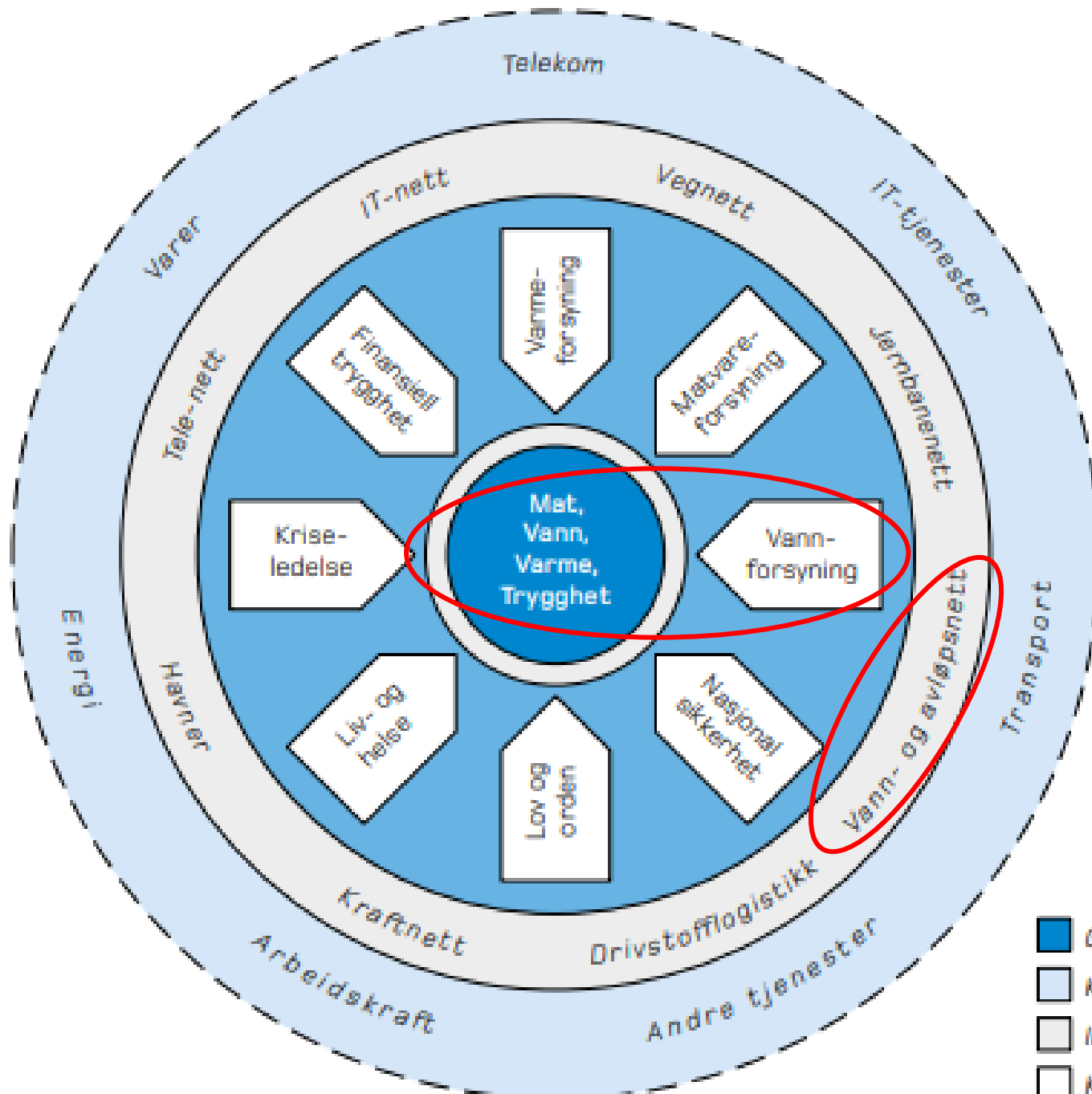
Sammendrag

- ✓ Utredningsrapport, Fremtidig vannforbruk
- ✓ Utredningsrapport, Sikkerhet i vannforsyningen
- ✓ Utredningsrapport, Fremtidig avløpskapasitet
- ✓ Vurdere verktøy for bærekraftig fornyelsestakt

Vi er underlagt strenge krav

En tjeneste er kritisk hvis bortfall truer samfunnets og befolkningens grunnleggende behov

- Vann er et grunnleggende behov
- Vannforsyningen er en kritisk samfunnsfunksjon
- Vann- og avløpsnett er kritisk infrastruktur
- Omfattende og komplekse prosesser ligger bak hver dråpe
- Store ressurser er i sving dag og natt

- Grunnleggende behov
- Kritiske innsatsfaktorer
- Infrastrukturer
- Kritiske samfunnsfunksjoner

Hva påvirker?

EU-
direktiver

Nasjonale lover
og forskrifter

Kommunale mål og
behov

Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften)

Dato	FOR-2016-12-22-1868
Departement	Helse- og omsorgsdepartementet
Publisert	I 2016 hefte 19
Ikrafttredelse	01.01.2017
Endrer	FOR-2001-12-04-1372 , FOR-2003-10-10-1233
Gjelder for	Norge

Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften)

Dato	FOR-2004-06-01-931
Departement	Klima- og miljødepartementet
Publisert	I 2004 hefte 9
Ikrafttredelse	01.07.2004
Sist endret	FOR-2023-06-02-1213 fra 01.10.2023, FOR-2023-09-29-1587
Endrer	FOR-1977-11-15-1 , FOR-1982-08-05-1219 , FOR-1983-07-11-1327 , FOR-1983-10-01-1566 , FOR-1985-07-01-1424 , FOR-1989-04-03-249 , FOR-1989-07-07-545 , FOR-1992-07-24-584 , FOR-1994-09-23-902 , FOR-1995-01-10-70 , FOR-1995-07-28-961 , FOR-1996-09-17-912 , FOR-1996-01-31-127 , FOR-1997-01-31-102 , FOR-1997-12-04-1442 , FOR-1997-12-04-1443 , FOR-1998-06-12-563 , FOR-1998-03-25-508 , FOR-2000-04-12-352 , FOR-2001-10-01-1139
	[+] Vis alle
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2007-02-16-9-§2 , LOV-2007-02-16-9-§3 , LOV-2007-02-16-9-§13 , LOV-2007-02-16-9-§31 , LOV-2007-02-16-9-§32 , LOV-2007-02-16-9-§33 , LOV-2007-02-16-9-§34 , LOV-2007-02-16-9-§35 , LOV-2007-02-16-9-§36 , LOV-2007-02-16-9-§37 , LOV-2007-02-16-9-§38 , LOV-2007-02-16-9-§39 , LOV-2007-02-16-9-§40 , LOV-2007-02-16-9-§41 , LOV-2007-02-16-9-§42 , LOV-2007-02-16-9-§43 , LOV-2007-02-16-9-§44 , LOV-2007-02-16-9-§45 , LOV-2007-02-16-9-§46 , LOV-2007-02-16-9-§47 , LOV-2007-02-16-9-§48 , LOV-2007-02-16-9-§49 , LOV-2007-02-16-9-§50 , LOV-2007-02-16-9-§51 , LOV-2007-02-16-9-§52 , LOV-2007-02-16-9-§53 , LOV-2007-02-16-9-§54 , LOV-2007-02-16-9-§55 , LOV-2007-02-16-9-§56 , LOV-2007-02-16-9-§57 , LOV-2007-02-16-9-§58 , LOV-2007-02-16-9-§59 , LOV-2007-02-16-9-§60 , LOV-2007-02-16-9-§61 , LOV-2007-02-16-9-§62 , LOV-2007-02-16-9-§63 , LOV-2007-02-16-9-§64 , LOV-2007-02-16-9-§65 , LOV-2007-02-16-9-§66 , LOV-2007-02-16-9-§67 , LOV-2007-02-16-9-§68 , LOV-2007-02-16-9-§69 , LOV-2007-02-16-9-§70 , LOV-2007-02-16-9-§71 , LOV-2007-02-16-9-§72 , LOV-2007-02-16-9-§73 , LOV-2007-02-16-9-§74 , LOV-2007-02-16-9-§75 , LOV-2007-02-16-9-§76 , LOV-2007-02-16-9-§77 , LOV-2007-02-16-9-§78 , LOV-2007-02-16-9-§79 , LOV-2007-02-16-9-§80 , LOV-2007-02-16-9-§81 , LOV-2007-02-16-9-§82 , LOV-2007-02-16-9-§83 , LOV-2007-02-16-9-§84 , LOV-2007-02-16-9-§85 , LOV-2007-02-16-9-§86 , LOV-2007-02-16-9-§87 , LOV-2007-02-16-9-§88 , LOV-2007-02-16-9-§89 , LOV-2007-02-16-9-§90 , LOV-2007-02-16-9-§91 , LOV-2007-02-16-9-§92 , LOV-2007-02-16-9-§93 , LOV-2007-02-16-9-§94 , LOV-2007-02-16-9-§95 , LOV-2007-02-16-9-§96 , LOV-2007-02-16-9-§97 , LOV-2007-02-16-9-§98 , LOV-2007-02-16-9-§99 , LOV-2007-02-16-9-§100

Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)

Dato	FOR-2019-12-11-1731
Departement	Kommunal- og distriktsdepartementet
Ikrafttredelse	01.01.2020
Gjelder for	Norge

Forskrift om rammer for vannforvaltningen

Dato	FOR-2006-12-15-1446
Departement	Klima- og miljødepartementet, Olje- og energidepartementet
Publisert	I 2006 hefte 15 (Vedlegg)
Ikrafttredelse	01.01.2007
Sist endret	FOR-2021-10-08-2958 fra 01.11.2021
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1981-03-13-6-§9 , LOV-2000-11-24-82-§9 , LOV-2000-11-24-82-§65 , LOV-2008-06-27-71-§3-6 , LOV-2008-06-27-71-§8-1 , LOV-2008-06-27-71-§9-7 , LOV-2009-06-19-100-§26a
Kunngjort	19.12.2006
Rettet	01.11.2021 (tegnsetting i lister tilpasset universell utforming)
Korttittel	Vannforskriften

Stiller krav til hvordan drikkevann samles inn, produseres, distribueres og informeres om

Stiller krav til hvordan avløpsvann transporteres, renses og slippes ut i resipient
Gir myndighet til å stille krav til påslipp på avløpsnett og setter rammer for VA-gebyrene

Regulerer hva VA-gebyrene kan brukes til

Alle vannforekomster skal ha god miljøtilstand

Kravene blir stadig strengere

Nye krav for kommuner med utslipp til Oslofjorden

Vi har fått krav om sekundærrensing (dvs. org. materiale)

Vi får krav om nitrogenrensing!

Vi får strengere krav om utslipp fra avløpsnett

Nye krav i drikkevannsforskrift, trer i kraft 2023

Farekartlegging skal ligge til grunn for alt som skal gjøres

Tydligere krav til nettverk- og informasjonssystemer

Tydligere krav til kildebeskyttelse
Lokal forskrift varsles opphevet

Strengere krav til lekkasjereduksjon

Øker opplysningsplikten

Avløpsdirektivet vedtas 2024 og fører til nye krav i Norge via forurensningsforskriften

Frister: 2035 , 2040

Energinøytrale anlegg

De største anleggene får absolutte krav til tertiærrensing (N og P) og kvartærrensing (mikrforurensninger)

Strengere renskrav for nitrogen

Strengere krav til dokumentasjon og overvåking

Samtidig:

Møte vekst og utvikling av kommunen

Møte klimaendringer

- mye regn på kort tid
- Flere tørkeperioder

Vedlikeholde og utbedre det vi allerede har

Minst mulig klimafotavtrykk

Hvordan er situasjonen?

I vannforsyningen

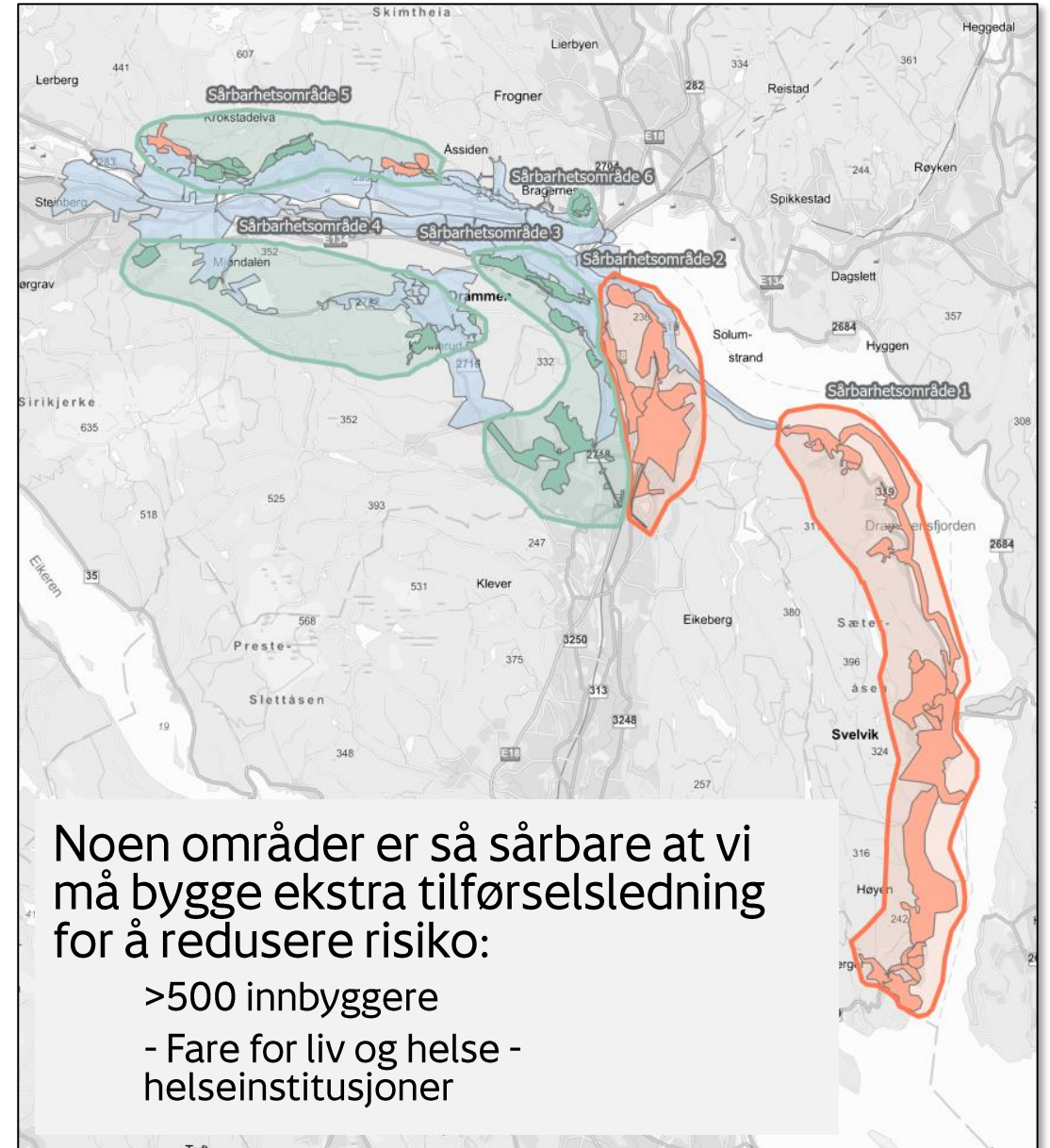
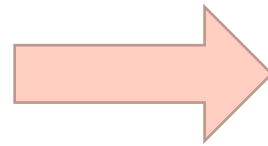
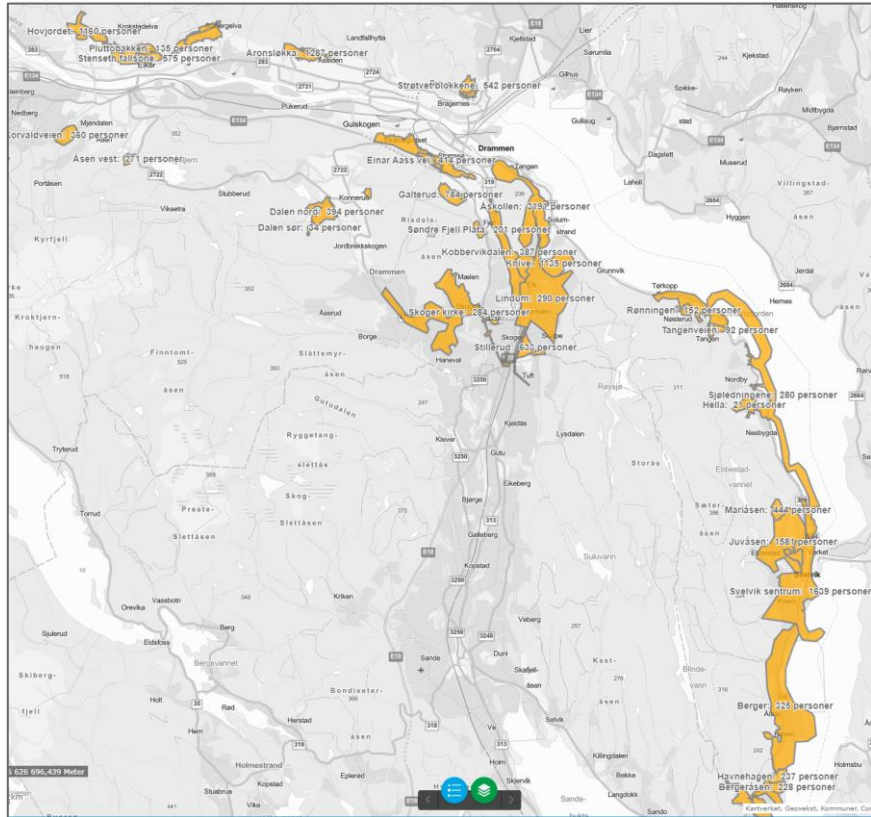
- Drikkevannet holder generelt god kvalitet, men...
- Forsyningssikkerheten er ikke god nok i hele kommunen
- Mer enn 50% av vannledningsnettet har fornyelsesbehov, 32 % såkalt akutt
- Tilstanden på høydebasseng og felleskummer må bli bedre
- Vi reduserer lekkasjer med ca. 1 prosentpoeng i året – det er ikke nok

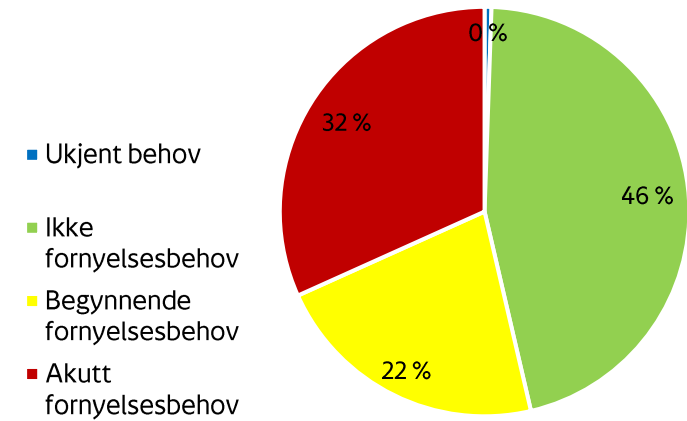
Flere områder er uten «nok vann til enhver tid»

- >20 000 innbyggere bor i områder som er ensidig forsynt

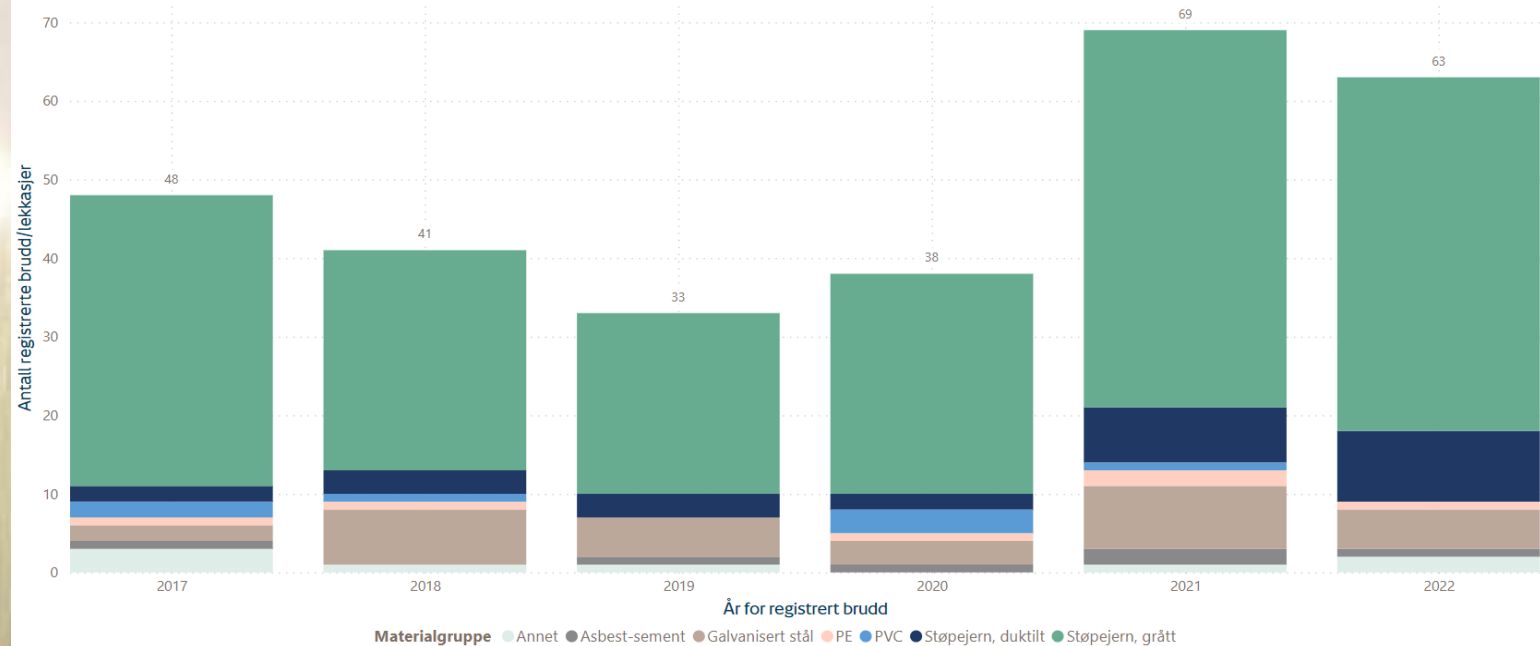
Stort behov for å fornye mer ledningsnett

Fornyelsesbehov for vannledninger

	2020	2021	2022
Fornyelsestakt, %	0,65	0,88	0,8

Antall registrerte brudd/lekkasjer (DBR) fom. 2017 på kommunale vannledninger uavhengig av antatt rehabiliteringsbehov

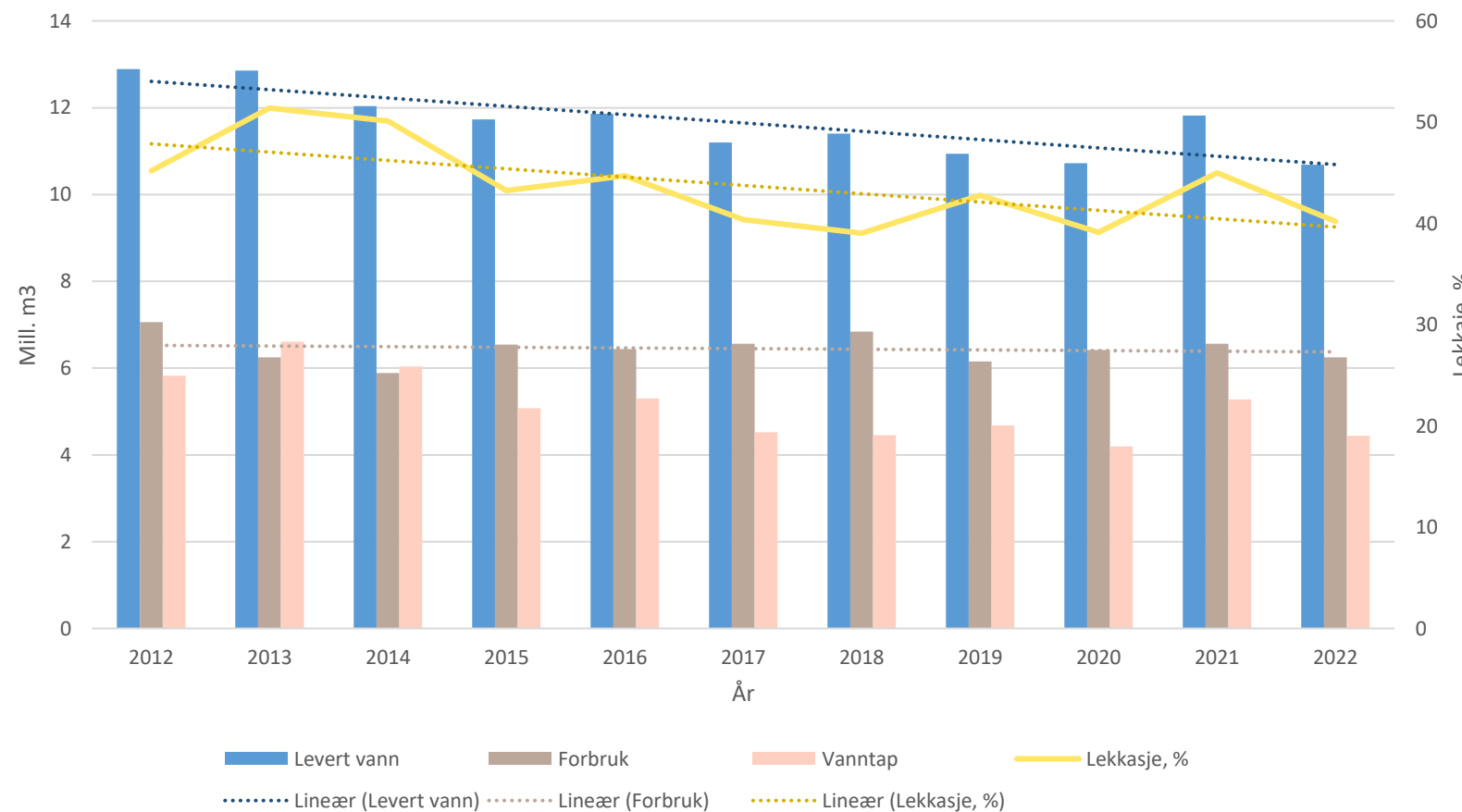

Lekkasjene går ned, men ikke raskt nok

Vannproduksjon, forbruk og lekkasjer i perioden 2012 - 2022

I avløpshåndteringen

- Nesten halvparten av ledningsnettets kan være underdimensjonert for fremtiden
- Opp mot 70% av avløpsvannet som behandles i rensanleggene er fremmedvann
- Ca. 40% av avløpsnettets har fornyelsesbehov, 20% såkalt akutt
- Bare 3% av de private avløpsanleggene klarer renskravene

Mange bekker kan være påvirket av avløpsvann

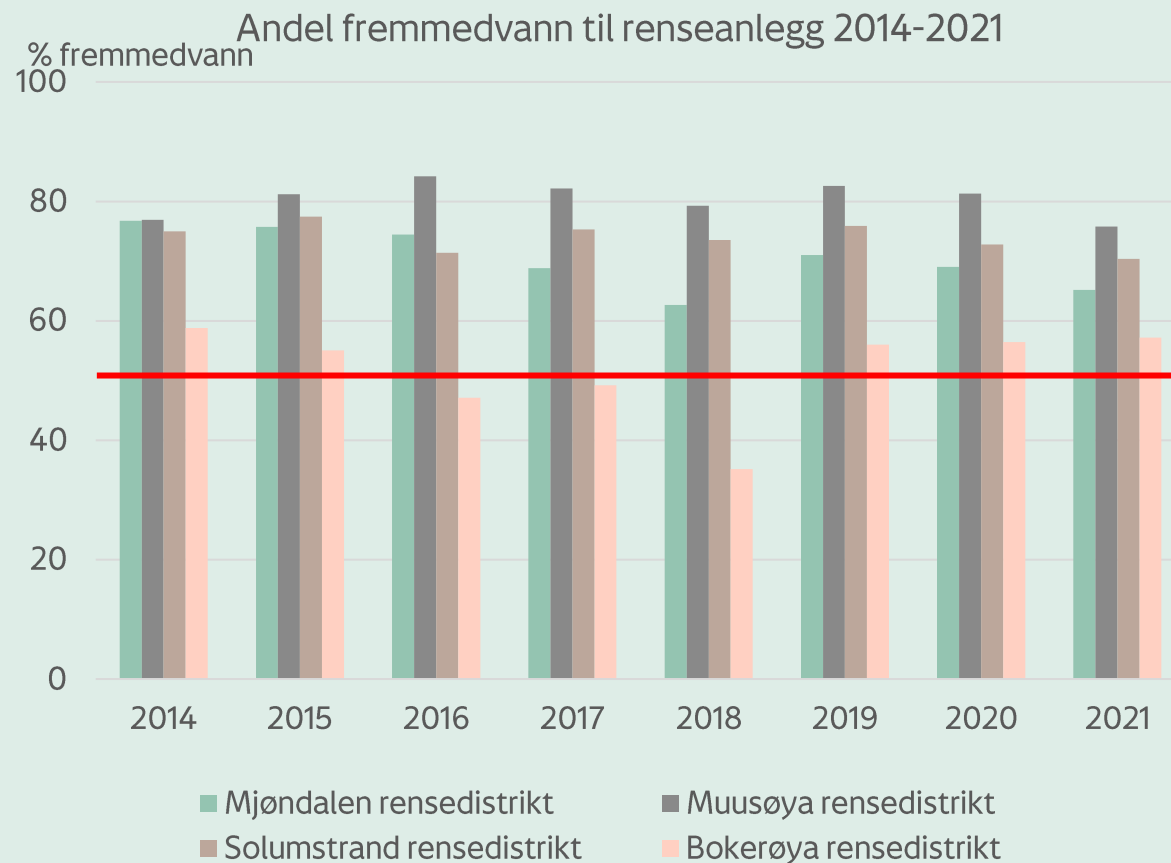

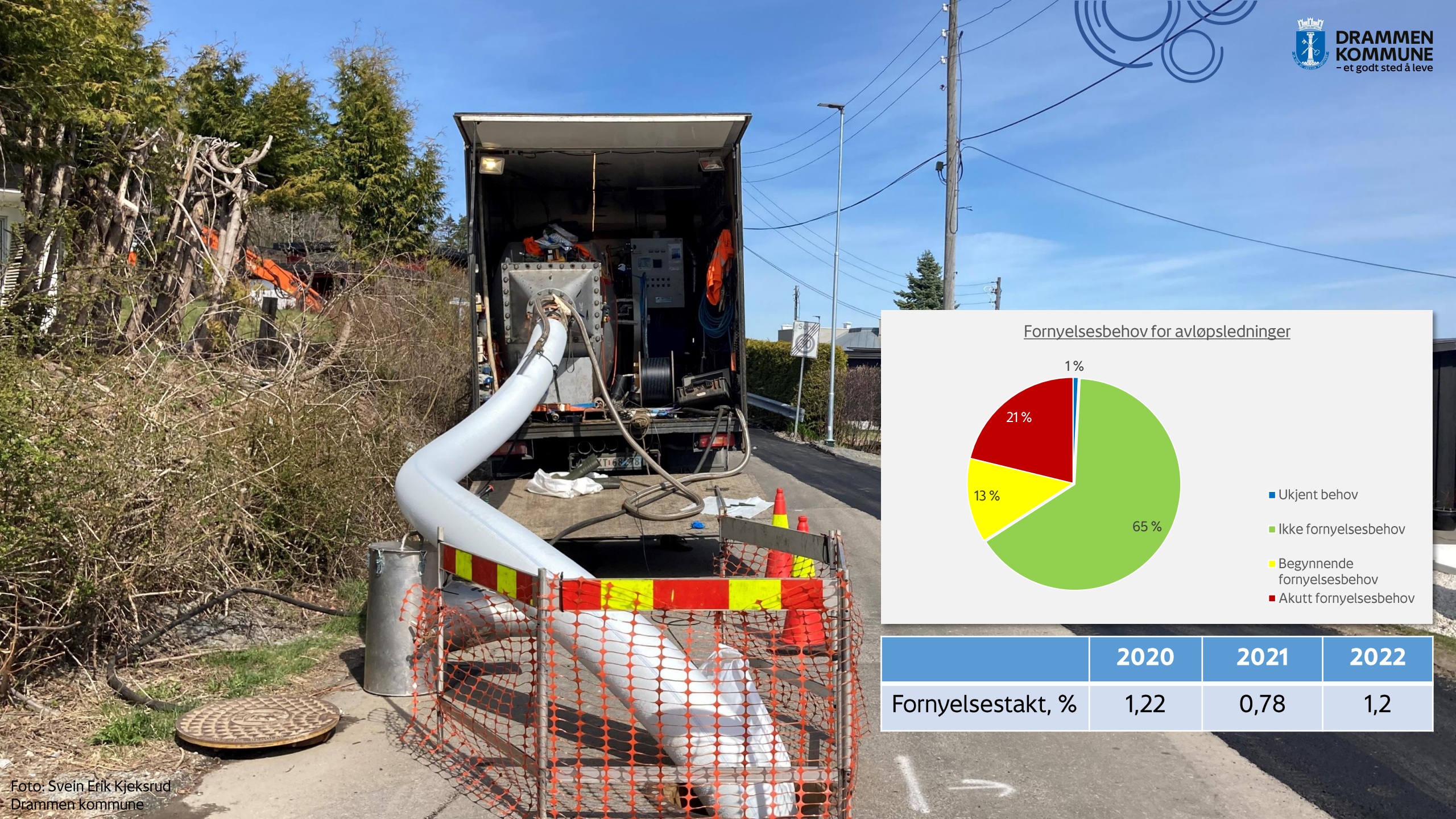

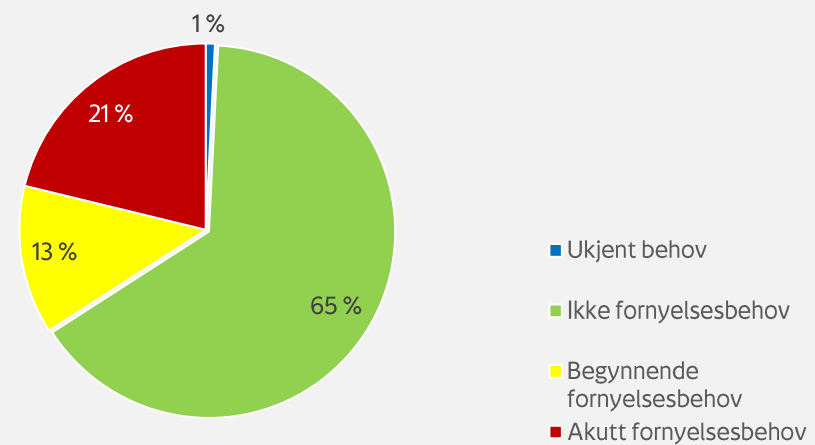
60-70% fremmedvannsandel - I all hovedsak overvann og bekker

Fornyelsesbehov for avløpsledninger

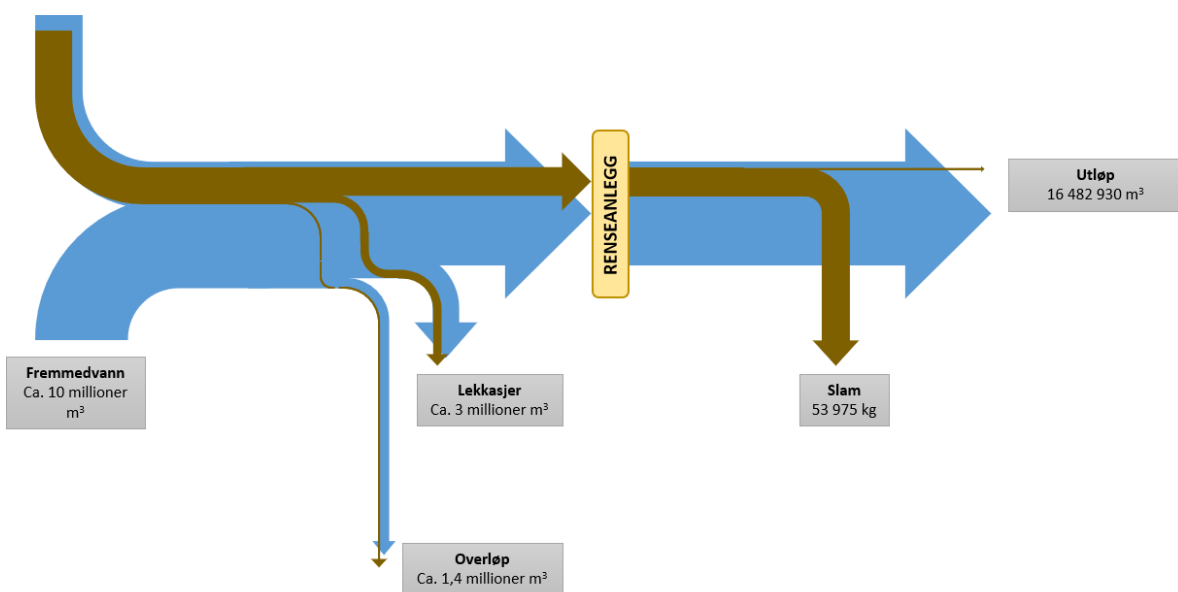
	2020	2021	2022
Fornyelsestakt, %	1,22	0,78	1,2

Avløpsvann på avveie påvirker vannforekomster

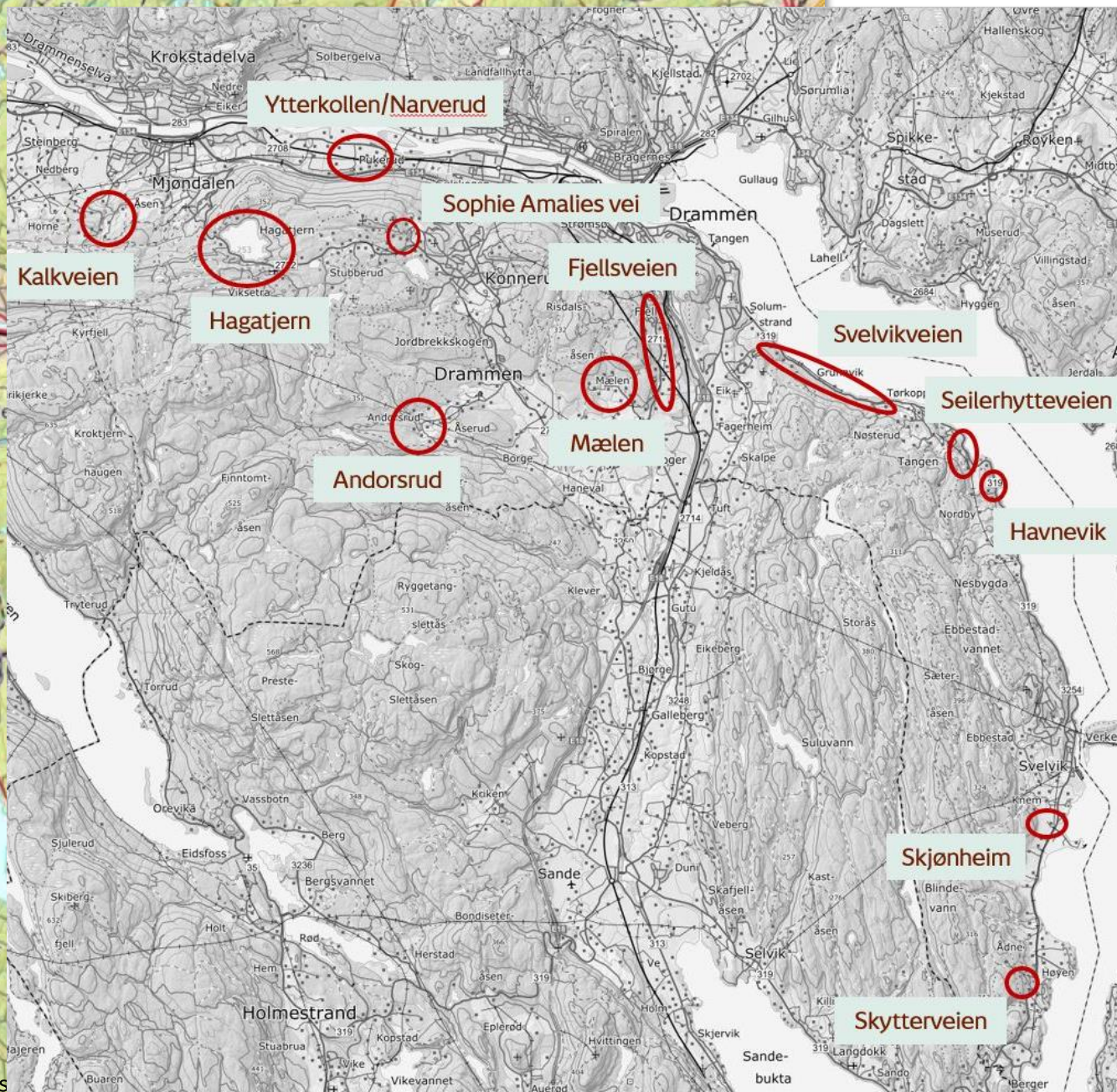
Avløpsvann inkl. Industri
5 212 354 m³

886 private avløpsanlegg

- En del er svært nær, eller i tettbebyggelsen og kommunalt avløpsnett, og bør prioriteres for tilknytning (202 pt)
- Noe er hytteområder eller mindre boligområder med lite utbygd kommunalt nett
- Kun 3% overholder kravene. De øvrige utgjør en forurensningsrisiko
- Noen områder må prioriteres høyere mht å pålegge tilknytning
  - Disse områdene har resipienter som er lite eller uegnet og har overskredet sin tålegrense
  - Stort sett område med grunnforhold uegnet for infiltrasjon

Pr. 2021 sto VA for ca. 20% av kommunens klimagassutslipp

- 70-90% av utslippene våre kommer fra investerings- og anleggsprosjekter
  - Utskifting
  - Fornyelse
  - Vedlikehold
  - Noe er kjemikalier i behandling av vann og avløpsvann

Totalt klimafotavtrykk i vann og avløpstjenestene

kg CO₂-ekv/år

16 000 000

12 000 000

8 000 000

4 000 000

0

Produksjon
av vann

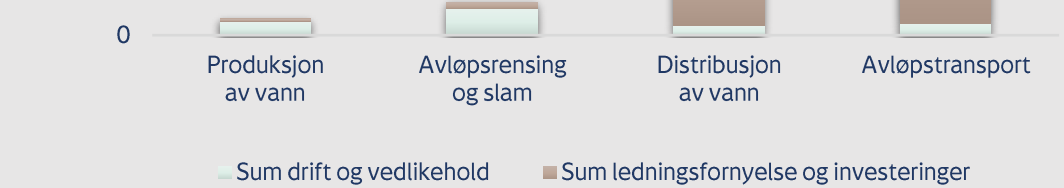
Avløpsrensing
og slam

Distribusjon
av vann

Avløpstransport

Sum drift og vedlikehold

Sum ledningsfornyelse og investeringer

Innsatsområder

Kartleggingen viser at det er behov for å øke innsatsen på flere områder for å kunne ivareta innbyggenes, næringslivets og naturmiljøets krav på forsvarlig vannforsyning og avløpshåndtering!

Folkehelse

Vi må:

- Fornye mer vannledningsnett
- Bygge mer tosidighet i vannforsyning
- Vedlikeholde det vi har

Forsyningssikkerhet

Vannmiljø

Vi må:

- Øke renskapasitet
- Fornye mer avløpsnett
- Vedlikeholde
- Tilknytte flere private avløpsanlegg

Klima og energi

Vi må:

- Redusere klimafotavtrykket

Ressursutnyttelse

Vi må:

- Intensivere lekkasjereduksjon
- Gjenbruke avløpsvannets næringsstoffer

Sikkerhet og beredskap

Teknologi og digitalisering

Vi må:

- Sikre oss bedre mot inntrenging

**DRAMMEN
KOMMUNE**
- et godt sted å leve